وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو

ژمـــارە : ٦٦٨٦ لـــــە ٢٠١١/٥/١٩

رێنمایی ژمارە (٥)

مامەلە و سەودا کردن و بەرهەمهێنانی دەرمان وڤاکسین و پێداویستیە ڤێتێرنەرییەکان

لە هەرێمی کوردستان - عێراق

ماددەی یەکەم :

مەبەست لەم دەستەواژانەی خوارەوە کە لە دەقەکانی ئەم رێنماییەدا هاتووە واتای ئەمەیە کە بەرانبەر هەر یەکەیان نووسراوە :

هــەرێـم : هەرێمی کوردستان – عێراق .

وەزارەت : وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو لە هەرێمی کوردستان .

وەزیـــــر : وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو لە هەرێمی کوردستان .

بەڕێوەبەرایەتی گشتی : بەڕێوەبەرایەتی گشتی سامانی ئاژەڵ و ڤێتێرنەری .

بــەڕێــوەبــەری گشتی : بەڕێوەبەری گشتی سامانی ئاژەڵ و ڤێتێرنەری .

ســەندیکا : سەندیکای پزیشکانی ڤێتێرنەری کوردستان - عێراق .

ماددەکان : گشت ئەوماددەو کەرستە ڤێتێرنەرییانە دەگرێتەوە کە لە ماددەی دووەمی ئەم رێنماییەدا هاتووە .

ماددەی دووەم :

مەبەست لە مادده و پێداویستی ڤێتێرنەرییەکان ئەمانەی لە خوارەوە دێن :

أ. دەرمان و ئامادەکراوەکان کە بەکاردەهێنرێن لە چارەسەرکردن و نەشتەرگەری و پاراستنی ئاژەڵ و پەلەوەر و ماسی

ب. ڤاکسینەکان (پێکوتەکان) و ئامادەکراوە بایۆلۆجی و کیمیاوییەکان ،کە بەکاردەهێنرێن بۆ پاراستنی ئاژەڵ و پەلەوەر و ماسی لە نەخۆشییەکان .

ج. بەروبووم و ئامادەکراو و زیادە ئالیکییەکان کە تایبەتن بە ئالیکی ئاژەڵ و پەلەوەڕ و ماسی .

د. ئامادەکراوە کیمیاویی و بایۆلۆجییەکان کە بەکاردەهێنرین لە قەلاچۆکردنی مەگەز و مشەخۆرە زیانبەخشەکان کە تووشی ئاژەڵ و پەلەوەڕ و ماسی دەبن .

هـ. ئامادەکراوە کیمیاویی و بایۆلۆجییەکان کە تایبەتن بە قەلاچۆکردنی گیانەوەرە زیانبەخشەکان .

و. رێکخەر و هاندەرەکانی گەشە لە هۆرمۆنەکان بۆ ئاژەڵ و پەلەوەر و ماسی .

ز. کەرەستەو ئامێرەکان و ماددە تاقیگەییە ڤێتێرنەرییەکان .

ح. پاککەرەوە (المطهرات) وپاگژکەرەوە (المعقمات) ڤێتێرنەرییەکان .

ط. کەرستەکانی چاککردنی دەستکرد و گواستنەوەی کورپەلە .

ماددەی سێیەم :

یەکەم : هەر ماددەیەکی ڤێتێرنەری کە لە ماددەی دووەمی ئەم ڕێنماییەدا هاتووە و بۆ هەرێمی کوردستان هاوردە دەکرێت دەبێت ئەم زانیارییانەی لەسەر بێت (ناوی بازرگانی ، پێکهاتەکانی ، شوێنی دروستکردنی ، ڕێژەی توخمە کاریگەرەکان ، پۆلینی بە پێی ئەو ماددە ژەهراوییانە ی کە تیایدایە ، بەکارهێنانە پزیشکییەکانی ، قەدەغەکردنەکانی و کاریگەرە لاوەکییەکانی و هەموو ئەو زانیاریە بەسوودانە کە تایبەتن بە بەکارهێنانیان و دۆزەکانیان و بڕەکانیان و دیارکردنی ڕێکەوتی دروستکردن و بەسەرچوونی .هەروەها ماوەی چاوەڕوانی کردن بۆ کوشتنەوەوبەکارهێنانی شیرو زانیاری لەسەر مەرجەکانی پاراستن و کۆگاکردن .ماددەکە دەبێت هاوجووت بێت لەگەڵ ڕێنماییەکانی بەڕێوەبەرایەتی گشتی لەگەڵ گەرەنتی سەلامەتی تەندروستی گشتی . پێویستە ئەم زانیاریانەی سەرەوە نووسرا بن لەسەر ماددەکە و بلاوکراوەی (لیفلێت) ناوەوەی ، و بە یەکێك لەم زمانانەی (ئینگلیزی – کوردی – عەرەبی) نووسرابێت .دەبێت ئەو ماددە هاوردانە لە لایەن بەڕێوەبەرایەتی گشتی تۆمار کرابن بۆ دڵنیا بوون لە کاریگەری ماددەکەو هاوجووت بوونی لەگەڵ پێوەر و مەرجە هونەرییە بڕواپێکراوەکان و تا چەندیش پێویستیمان بەو ماددە هەیە .

دووەم : بڵاوکراوە زانستیە ڕێکلامییەکان کە برەو بە کڕین و فرۆشتنی کەرەستە ڤێتێرنەرییەکان دەدەن دەبێت بەپێی مەرجە یاساییەکان بن کە بۆ ئەم مەبەستە روونکراونەتەوە . نابێت ڕێکلام و برەو دان بۆ کڕین و فرۆشتنی ئەو ماددانە بکرێت کە لە لایەنی پەیوەندار ڕەزامەندی هاوردە کردنی لەسەر نەدراوە .

سێیەم : هەموو ئەو ماددە و کەرەستانەی کە لە مادەی دووەم هاتوون لە کاتی هاوردەکردن مل کەچ دەبن بۆ پشکنین و لێوردبونەوەو شیکردنەوەی تاقیگەیی . لەسەر لایەنە فەرمییە پەیوەندارەکانە کە پشکنینی پێویست بۆ ئەو هاوردانەبکات لە ماوەیەك کە لە (٦٠) شێست ڕۆژ زیاتر نەخایەنێت ، بۆ تۆمارکردنی ماددەکە بۆ یەکەم جار و بەپێی پێویستی زانستی بۆ پشکنین و شیکردنەوەی تاقیگەیی ، بۆ دڵنیا بوون لە گونجاو بوون و سەلامەتی و داواکار بەم زانیارییانە ئاگاداردەکرێتەوە .

ماددەی چوارەم :

یەکەم : نابێت هاوردەکردن و بازرگانی کردن بە ڤاکسینی ڤێتێرنەری تایبەت بە نەخۆشیە سنووربەزینەکان بکرێت لە لایەن کەرتی تایبەت ، هاوردەکردنی تەنها لە لایەن وەزارەت/ بەڕێوەبەرایەتی گشتی یەوە دەبێت ، جگە لەچەند بارێکی تایبەت ، ئەویش لە ژێر سەرپەرشتیاری بەڕێوەبەرایەتی گشتی دا بێت .

دووەم : دەکرێت کەرتی تایبەت ڤاکسینی تایبەت بە پەلەوەڕ هاوردە بکات و بازرگانی پێوەبکات ، دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی پێویست لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی .

سێیەم : بە مەبەستی بەکارهێنانی ڤاکسین لە پرۆژە گەورەکانی تایبەت بە پەلەوەر ، هاوردە کـردن دەبێـت بـە ڕەزامەندی ئاسایی فەرمی وبەپێی پێویستی تەندروستی کرداری پرۆژەکـەبێت ، بـە مـەرجێك داواکـاری هاوردن لە لایەن پزیشکی ڤێتێرنەری سەرپەرشتیاری پرۆژەکە لە چوار چێوەی مەرجەکانی ئـەم ڕێنماییـە پێشکەش بکرێت و نابێت ئەو ڤاکسینانە دابەشبکرێن یان بفرۆشرێنەوە .

ماددەی پێنچەم :

یەکەم : بە هیچ شێوەیەك نابێت ئەو ماددە ڤێتێرنەرییانەی کە لە مادەی دووەمی ئەم ڕێنماییەدا هاتوون هـاوردە بکرێن تەنها بە پێی مۆڵەتی فەرمی کە لە لایەن وەزارەت / بەڕێوەبەرایەتی گشتی وەردەگیرێت .

دووەم : قەدەغەکردنەکە بەرهەمهێنان و دەستاو دەستکردنی ماددەو کەرستەکانی کە لە ماددەی دووەم دا هاتوون دەگرێتەوە .

ماددەی شەشەم :

وەزارەت / بەڕێوەبەرایەتی گشتی ڕێنمایی دەردەکات کە تیادا پێکهاتە کیمیاوییە زەرەرمەندەکان و توخمە ژەهرەکان و ماددە نەخوازراوەکان لە ماددە و کەرستە ڤێتێرنەرییـەکان دیـار دەکـات کـە لـە مـاددەی دووەم دا هـاتووە و بەیەکجارەکی قەدەغەی دەکات .

ماددەی حەوتەم :

یەکەم : مافی پێدانی مۆڵەت و ڕێگاپێدان بەمەبەستی مامەلەو سەوداکردن و بازرگانی کردن بە ماددەو کەرستە ڤێتێرنەرییەکان تەنها و تەنها لە لایەن سەندیکاوە دەبێت و بە پزیشکانی ڤێتێرنەری دەدرێت .

دووەم : مەرجی راژەی پێویست بۆ برگەی (یەکەمین) ی سەرەوە بریتیە لە (٥) پێنج ساڵی ڕاژەی کرداری .

سێیەم: بۆ بەدەستهێنانی مۆڵەتی کردنەوەی کارگەیەك بۆدروستکردنی ماددەو کەرەستە ڤێتێرنەرییـەکان بـۆ ئـەو ماددەو کەرستانەی کە لە ماددەی دووەم دا هاتووە ، ئەم مەرجانەی خوارەوە پێویستە :

أ. دەبێت ناوی ئەو کارگەیە تۆمار بکات لە وەزارەت / بەڕێوەبەرایەتی گشتی و وەزارەتی بازرگانی و پیشەسازی و ژووری بازرگانی هەرێم .

ب. شوێنی بەرهەمهێنانی ماددەو کەرەستە ڤێتێرنەرییەکان دەبێت مەرجە هونـەری و ڤێتێرنـەری و تەندروسـتی گشتی و ژینگەیی هەبێت .

ج. دابین کردنی کارمەندی تایبەت لە پزیشکانی ڤێتێرنەری و کارمەندی هونەری یاریدەدەر بە پێی سروشتی کارەکە

د. بەڵێندان بەپابەنـد بـوون و پیـادەکردنی ئـەو ڕێنماییانـەی کـە لـەو بـوارە دەرچـوون لـە لایـەن وەزارەت / بەڕێوەبەرایەتی گشتی و سەندیکا .

چوارەم : لە كاتێك ئەگەر مۆڵەتپێدراو كۆچی دوایی كرد ، ماوەی (٣) سێ مانگ بە وارسی دەدرێت بۆ یەكلاكردنەوەی باری یاسایی و دارایی بۆ مۆڵەتە وەرگیراوەكە ئەمەش بە سەرپەرشتی كردنی پزیشكێكی ڤێتێرنەری وەك بەرپرسی هونەری و نوێنەرێك لە لقی سەندیكادەكرێت .

ماددەی هەشتەم :

یەكەم : مۆڵەتی كاركردن كە لە ماددەی حەوتەم لەسەرەوە باسكراوە لە لایەن وەزارەت/ بەڕێوەبەرایەتی گشتی دەدرێت دوای هاتنە دی گشت مەرجەكان .

دووەم : داواكاری وەرگرتنی مۆڵەت پێشكەش بە بەڕێوەبەرایەتی گشتی دەكرێت لەگەڵ گشت بڕوانامەو دیكۆمێنتە پێویستەكان ، لە ڕێگای بەڕێوەبەرایەتی ڤێتێرنەری پارێزگاكان و دەبێت لەلایەن سەندیكاش لایەنگیری بكرێت .

سێیەم : مۆڵەت دەدرێت و بەمانەی خوارەوەش نوێ دەكرێتەوە :

أ. یەك جار مۆڵەت دەدرێت بۆ هەرماددەیەكی ڤێتێرنەری بە گوێرەی كارگەكانی بەرهەمهێنانی ئەو مادانەی لەو ڕێنماییە هاتووە ، ساڵانە نوێ دەكرێتەوە لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی و سەندیكا بە پێی ڕێكخەر و ڕێنماییەكان .

ب. بە گوێرەی ئەو كۆمپانیا و كارگانەی كە لەو بوارە ئیش دەكەن (مامەڵەو سەوداكردن بە ماددەو كەرەستە ڤێتێرنەرییەكان كە لە مادەی دووەم دا هاتووە) ئەوانە مۆڵەتیان پێدەدرێت بە پێشكەشكردنی داواكارییەك بۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی و لەلایەن سەندیكاشەوە دەبێت پشتگیری بكرێن .

چوارەم : بەڕێوەبەرایەتی گشتی مافی ئەوەی هەیە كە مۆڵەتەكە وەربگرێتەوە یان نوێ نەكاتەوە لەهەر مۆڵەت پێدراوێك كەسەرپێچی ڕێنماییەكانی كرد .

پێنجەم : بەڕێوەبەرایەتی گشتی بە هەماهەنگی لەگەڵ سەندیكا مەرجە پێویستەكانی مۆڵەت پێدان و نوێ كردنەوە و ڕەتكردنەوە و مامەڵەو سەوداكردن و بەرهەمهێنانی ماددە و كەرەستە ڤێتێرنەرییەكان كە لە ماددەی دووەمی ئەم ڕێنمایانە دا هاتووە ، و ئەو تاقیگانەی كە ئامادە كراون بۆ شیكردنەوەی و هەموو شتێك كە پەیوەندی هەبێت بە مامەڵە كردن بەو ماددانە لە هەرێم دیاری دەكات .

ماددەی نۆیەم :

وەزارەتەكانی هەرێم و دەستەی تۆژینەوەی زانستی ، بۆیان هەیە ئەو ماددەو كەرەستانە هاوردە بكەن كە لە ماددەی دووەم دا هاتووە ، بۆ بەكارهێنانی تایبەت بە خۆیان بە پێی ڕەزامەندی وەزارەت/ بەڕێوەبەراتی گشتی لەسەر جۆر و بڕی ئەو ماددانەی كە داواكراون هاوردە بكرێن بۆ پڕكردنەوەی پێویستی كردارییان بەو ماددانە.

ماددەی دەیەم :

سەندیکابە هەماهەنگی لەگەڵ بەڕێوەبەرایەتی گشتی لە بواری کارەکانی خۆیدا هەڵدەستێت بە ڕێکخستنی سەردان و پشکنینی مەیدانی بە شێوەیەکی کتوپر لە لایەن لێژنەکانییەوە بۆ سەر کۆمپانیا و کارگە و کۆگـا و نووسـینگە و تاقیگەکان و نۆرینگەکان ، بۆ وەرگرتنی نموونە لەو ماددەو کەرستە ڤێتێرنەرییانەی کە لە ماددەی دووەم دا هاتووە کە بەرهەمهێنراون یان هاوردە کراون یان سەوداو مامەڵەیان پێدەکرێت لە هەرێم بە مەبەستی پشکنینی تاقیگەیی لە تاقیگە ناوخۆییەکان یان تاقیگە بڕواپێکراوە بیانییە پێـشکەوتووەکان ، بـۆ دڵنیـا بـوون لـە پێکهاتـەکانیان و جۆرەکانیان و دروستیان بۆ تەندروستی گشتی .

ماددەی یازدەم :

لەسەر مۆڵەتپێدراوە ئاگاداری بەڕێوەبەرایەتی گشتی و سەندیکا بکاتەوە بە وێنەیـەکی راسـتێندراو لـە تۆمـاری بازرگانی ، لە کاتی تۆمارکردن یان لەکاتی هەر هەموارکردنێك یان هەر گۆڕانێك کە ڕوودەدات ، بە ناوی خاوەن شوێن یان کارگە یان کۆمپانیای مۆڵەتپێدراو یان گۆڕان لە ناونیشان یان ناونیشانی بازرگانی لە ماوەی یەك مانگ لە ڕێککەوتی بەدەستهێنانی تۆمارکردنەکە یان گۆڕینەکە یان هەموارکردنەکە .

ماددەی دوازدەم :

لەسەر خاوەن (کۆمپانیاو کارگە و کۆگاکانی دەرمان و نووسینگە و تاقیگە و نۆرینگەکانی ڤێتێرنەری مۆڵەتپێدراو)ە کە کاری بەرهەمهێنان و بازرگانی و مامەڵە کردن ئەنجام دەدەن بەو ماددانەی کە لە ماددەی دووەم دا هاتوون ، هەموار کردنی بارەکانیان بکەن کە لەگەڵ فەرمانی بڕگەکانی ئەم ڕێنماییە بگونجێت بۆ ماوەی (٣) سێ مانگ لە ڕێککەوتی دەرچوونی ئەم ڕێنماییانە .

ماددەی سێزدەم :

تەنها وەزارەت / بەڕێوەبەرایەتی گشتی مافی لێوردبوونەوە و پشکنینی بڕوانامەی سەرچاوەی هاوردەکانی هەیە ، لە ماددەو کەرەستەکانی کە لە ماددەی دووەم دا هاتووە .

ماددەی چواردەم :

یەکەم : قەدەغەکردنی هەر ماددەو کەرستەیەك کە لە ماددەی دووەم دا هاتووە تەنها بە فـەرمانی وەزیـر یـان بەڕێوەبەری گشتی دەبێت .

دووەم : پێویستە لەسەر خاوەن (کۆمپانیا و کارگە و کۆگاکانی دەرمان و نووسینگە و تاقیگـە و نۆڕینگـەکان)ی ڤێتێرنەری مۆڵەتپێدراو، کۆگاکردنی ئەو ماددەو کەرسـتە ڤێتێرنەریانـە بـە پێـی مەرجـە ڤێتێرنـەری و تەندروستی و ژینگەیی و تایبەتمەندی هەر ماددەیەك بێـت کـە لـە بەڕێوەبەرایـەتی گـشتی و سـەندیکا دەردەچێت .

ماددەی پازدەم :

لەسەر خاوەن مۆڵەتە تۆمارێکی تایبەتی هەبێت بۆ تۆمارکردنی داهاوێشتەو دەرهاوێشتە و فرۆشراوەکان لە ماددەو کەرەستە ڤێتێرنەرییەکانی کە مامەلەی پێدەکرێت و لە ماددەی دووەم دا هاتووە .ئەم تۆمارەش هەموو کاتێك دەکەوێتە بە ئەگەری پشکنین و لێوردبوونەوە لەلایەن لیژنەی تایبەت بە بەڕێوەبەرایەتی گشتی و سەندیکا ، پاش هەر پشکنینێك مۆر دەکرێن لەلایەن لیژنەی پشکنین .

ماددەی شازدەم :

فەرمانێك لە وەزارەت / بەڕێوەبەرایەتی گشتی دەردەچێت بە :

أ. ڕێنماییەکان بۆ مۆڵەت پێدراو بۆ بەرهەمهێنان و مامەلەکردن و فرۆشتن و ئیشپێکردن و پاراستن و دابەشکردنی ئەو ماددەو کەرستانەی کە لە ماددەی دووەم دا هاتووە و دانانی تۆمارێکی تایبەت بۆ ئەم مەبەستە .

ب. مەرجە هونەرییەکان بۆ پێدانی مۆلەت و تۆمارکردنی ماددەو کەرەستە ڤێتێرنەریەکانی خۆماڵی و بیانی .

ماددەی حەڤدەم :

أ. هەرکەسێك بەبێ مۆڵەت مامەڵە و سەودا کردن وبەرهەمهێنان و بازرگانی کردن بەو ماددەو کەرستە ڤێتێرنەریانەی لە ماددەی دووەم دا هاتووە بکات ئەوا دەدرێتە دادگاکانی هەرێم وبەپێی یاساو ڕێسا پەیڕەوکراوەکان لە دادگاکانی هەرێم لێپرسینەوەی لەگەڵ دەکرێت .

ب. هەرکەسێك مامەڵە بە ماددە قەدەغەکراوەکان بکات دەدرێتە دادگاکانی هەرێم وبەپێی یاساو ڕێسا پەیڕەوکراوەکان لە دادگاکانی هەرێم لێپرسینەوەی لەگەڵ دەکرێت .

ماددەی هەژدەم :

هەماهەنگی دەکرێت لە نێوان وەزارەت / بەرێوەبەرایەتی گشتی و دەزگاکانی تایبەت بەکۆنترۆلی جۆری لە هەرێم و لەگەڵ ئەو دەزگایانەی کە پەیوەندارن لە حکومەتی فیدرالی عێراق بۆ فەراهەمکردن و ئاسانکاری جێبەجێ کردنی بڕگەکانی ئەم ڕێنماییانە .

ماددەی نۆزدەم :

لەڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان بلاّودەکرێتەوە و کاری پێدەکرێت لە دوای تێپەڕبوونی (٣٠) سی رۆژ لەسەر رێککەوتی بلاّکردنەوەی .

جميل سليمان حيدر
وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو